

POVEZANOST STRAHA OD NEGATIVNE EVALUACIJE SA SAMOPOIMANJEM I SOCIJALNOM PERCEPCIJOM KOD ADOLESCENATA

Nataša RADOVANOVIĆ
"Medirad", Zagreb

Renata GLAVAK
Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb

UDK: 159.922.8
Izvorni znanstveni rad
Primljeno: 7. 3. 2003.

Cilj istraživanja bio je provjeriti na osnovi kojih se aspekata samopoimanja i socijalne percepcije može kod adolescenata prognozirati strah od negativne evaluacije. U ispitivanju je sudjelovalo 225 srednjoškolaca (105 muškog i 120 ženskog spola). Primijenjene su Skala straha od negativne evaluacije i Rosenbergova skala općega samopoštovanja. Adolescenti su procjenjivali sebe i svoje suučenike s obzirom na pet aspekata samopoimanja: uspjeh u školi, prihvatanost od vršnjaka, samopouzdanje, inteligenciju i opći tjelesni izgled. Rezultati pokazuju da adolescenti najpozitivnije procjenjuju svoju inteligenciju te stupanj prihvatanosti od vršnjaka. Očekuju da ih vršnjaci najpozitivnije procjenjuju s obzirom na inteligenciju, a najnegativnije s obzirom na tjelesni izgled. Adolescenti od vršnjaka dobivaju najniže ocjene za tjelesni izgled. Stupnjevitom regresijskom analizom dobivene su dvije značajne prediktorske varijable (rezultat na Rosenbergovoj skali samopoštovanja i prosječna vršnjačka procjena adolescentova samopouzdanja) te dvije supresor varijable (samoprocjena prihvatanosti od vršnjaka i samoprocjena inteligencije). Te varijable dijele 22% zajedničke varijance s kriterijskom varijablom (rezultat na Skali straha od negativne evaluacije). Rezultat na Skali straha od negativne evaluacije bit će to viši što je kod adolescente niži rezultat na Rosenbergovoj skali samopoštovanja te što je niža prosječna vršnjačka procjena adolescentova samopouzdanja.

Renata Glavak, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar,
Marulićev trg 19/1, p. p. 277, 10001 Zagreb, Hrvatska.
E-mail: Renata.Glavak@pilar.hr

UVOD

Način na koji osoba vidi samu sebe može utjecati na to kako će se osjećati kada je izložena mogućim komentarima drugih ljudi u vezi s njezinim osobinama. Ako osoba ima dobro mišljenje o svojim relevantnim osobinama, mogla bi biti opuštenija u socijalnim situacijama koje uvijek podrazumijevaju određeno izlaganje vlastitih osobina drugima. Ljudi se razlikuju s obzirom na to kako se osjećaju kada su izloženi evaluaciji drugih ljudi. Anksioznost koja je posljedica moguće ili postojeće evaluacije druge osobe – bilo u realnim, bilo u zamišljenim socijalnim situacijama – zove se socijalna anksioznost. Ta anksioznost kod pojedinaca oscilira tijekom vremena i ovisno o situaciji, ali postoje relativno trajne individualne razlike u intenzitetu i učestalosti njezina doživljavanja, koje su posljedica iskustva i bioloških faktora (Schlenker i Leary, 1982.). Tri su komponente socijalne anksioznosti: (a) negativno vrednovanje sebe, (b) osjećaj napetosti i nelagode u odnosu na druge ljude, (c) sklonost povlačenju u prisutnosti drugih. Dakle, prisutne su kognitivna, afektivna i bihevioralna komponenta (Schwarzer, 1986.).

Strah od negativne evaluacije jedan je od aspekata socijalne anksioznosti (Schlenker i Leary, 1982.). Odnosi se na stupanj u kojem pojedinci doživljavaju bojazan pri mogućnosti da ih drugi negativno evaluiraju (Watson i Friend, 1969.). Strah se može javiti pri zamišljanju evaluacije koja bi mogla uslijediti ili pri aktualnoj evaluaciji. Strah od negativne evaluacije povezan je s potrebom da se stekne odobravanje i izbjegne neodobravanje. Osobe s izraženim strahom izvještavaju o većoj sumnji u vlastitu sposobnost da na druge ostave poželjan dojam (Schlenker i Leary, 1982.). Strah od negativne evaluacije negativno je povezan sa samopoštovanjem, a pozitivno sa situacijskom anksioznošću i sramežljivošću. Osobe koje osjećaju veći strah od negativne evaluacije motivirani su za postizanje socijalnog odobravanja i više se boje reakcije neodobravanja od osoba s manje izraženim strahom (Leary i sur., 1998.).

Coombs (1981.) definira samopoimanje kao fenomenološku organizaciju iskustva pojedinca i ideja o njemu samom u svim aspektima njegova života. Većina istraživanja potvrđuje multifacičnost samopoimanja. Još su Cooley i Mead početkom dvadesetoga stoljeća istaknuli važnost reakcija drugih ljudi za pojedinčovo poimanje sebe samog. Mnoga istraživanja potvrđuju njihovu tvrdnju da pojedinčevi osjećaji i misli o sebi samome odražavaju, jednim dijelom, način na koji taj pojedinac misli da ga drugi doživljavaju i evaluiraju. U neposrednim socijalnim interakcijama percepcija tudiš reakcija utječe na osjećaje vezane za sebe i na situacijsko samopo-

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

štovanje, a na dulje staze kumulativno iskustvo s tuđim evaluacijama utječe na samopoimanje i samopoštovanje (Lacković-Grgin, 1994.).

Evaluativni aspekt samopoimanja naziva se samopoštovanje. Odnosi se na stupanj u kojem osoba ima opći osjećaj vrijednosti i valjanosti (Rosenberg, 1965., 1979.). Opće je prihvaćeno stajalište da samopoštovanje ima različite izvore (Brennan i Bosson, 1998.). Većina autora smatra da postoje dva opća izvora samopoštovanja, a to su socijalno prihvaćanje i uspješno djelovanje. Socijalno prihvaćanje obuhvaća odobravanje i pozitivne stavove drugih, a uspješno djelovanje odnosi se na svijest o vlastitim sposobnostima i znanjima (Brennan i Bosson, 1998.). Visoko anksiozne osobe u socijalnim situacijama sklone su sebe negativno vrednovati (Schlenker i Leary, 1982.). Previše su okupirane razmišljanjem o tome što će reći, dojmom koji ostavljaju i kako izgledaju, općenito sebe lošije vrednuju, pa istraživanja pokazuju da je socijalna anksioznost negativno povezana s općim samopoštovanjem (Kocovski i Endler, 2000.).

U ovom radu bavit ćemo se samopoštovanjem adolescenata. Harter (1990.) i Rosenberg (1979.) smatraju da postoje dva osnovna faktora koji utječu na samopoštovanje adolescenata: (a) biti dobar u onome što smatra važnim i (b) zadobiti poštovanje drugih. Visoko samopoštovanje povezano je s uspjehom na područjima koja adolescent smatra važnim. Adolescenti su skloniji tome da budu zadovoljni sobom ako smatraju da njima važne osobe – kao što su roditelji, prijatelji, suučenici – imaju dobro mišljenje o njima. U vrijeme adolescencije najvažnije postaje mišljenje vršnjaka, iako je i mišljenje roditelja i dalje prilično važno (Dacey i Kenny, 1994.). Na osnovi uvida u literaturu (Dacey i Kenny, 1994.; Lacković-Grgin, 1994.) za ovo istraživanje odabранo je pet najvažnijih aspekata adolescentskoga samopoimanja, a to su: uspjeh u školi, prihvaćenost od vršnjaka, samopouzdanje, inteligencija i opći tjelesni izgled. Uspjeh u školi važan je dio samopoimanja djece u procesu obrazovanja, kako zbog pritiska roditelja da ostvare uspjeh u toj domeni, tako i zbog povezanosti sa statusom u društvu vršnjaka. Istraživanja upućuju na povezanost između uspjeha u školi i samoevaluacije (Coopersmith, 1967.; Fende i Schroer, 1985.). Burns (1982.) navodi da je povezanost školskih dostignuća i mjere općega samopoštovanja najizraženija na razini srednje škole, a nakon napuštanja škole značenje toga dostignuća opada. Za mnoge adolescente važnost vršnjačke grupe raste s godinama, a vrhunac važnosti dostiže između srednje i kasne adolescencije (La Greca i Lopez, 1998.). Harter (1990.) nalazi da je među osam utvrđenih dimenzija samopoimanja kod adolescenata, s visokim samo-

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

poštovanjem, osim tjelesnog izgleda, najviše povezan osjećaj prihvaćenosti od vršnjaka. Za adolescente s niskim samopoštovanjem veća je vjerojatnost da se neće svidjeti vršnjacima ili da će ih vršnjaci odbaciti, a takav će položaj djelovati negativno na samopoštovanje (Dacey i Kenny, 1994.). Percepcija odbacivanja od vršnjačke grupe može izravno pridonijeti anksioznim osjećajima (Leary, 1990.). Istraživanja kojima je cilj bio utvrditi povezanost samopoštovanja i inteligencije nemaju jednoznačne nalaze. Tako Wylie (1979.) na osnovi pregleda istraživanja s toga područja zaključuje da je povezanost između kvocijenta inteligencije i različitih mjera samopoimanja slaba ili neznačna. Neki autori dobivali su umjerene korelacije (Coopersmith, 1967.). Istraživanja ipak pokazuju da je taj aspekt samopoimanja za adolescente važan (Tiggemann, 2001.). Tjelesni izgled važan je dio samopoimanja i samopoštovanja, pogotovo za adolescente. Adolescenti obaju spolova zabrinuti su za svoj izgled. Neka istraživanja pokazuju da je procjena vlastita tjelesnog izgleda od najveće važnosti za samopoštovanje adolescenata (Harter, 1990.; Simmons i Blyth, 1987.).

S obzirom na adolescentsku preokupiranost dojmom koji ostavljuju na druge, cilj je ovog istraživanja ispitati povezanost između samopoštovanja, različitih mjera percepcije vlastitih osobina (samopoimanje) i mjera socijalne percepcije od vršnjaka, s jedne strane, te straha od negativne evaluacije kao aspekta socijalne anksioznosti s druge. Osnovni problem istraživanja jest utvrditi doprinos samoprocjena, očekivanih procjena i prosječnih procjena dobivenih od drugih na pet područja procjene (uspjeh u školi, prihvaćenost od vršnjaka, samopouzdanje, inteligencija, opći tjelesni izgled) i rezultata na Rosenbergovoj skali samopoštovanja kao prediktorskih varijabli u predviđanju rezultata na Skali straha od negativne evaluacije kao kriterijske varijable.

METODA

Ispitanici

Ispitanici su bili učenici triju zagrebačkih gimnazija. Ispitanjem su obuhvaćena dva odjeljenja trećeg razreda i šest odjeljenja četvrtog razreda. Ukupno je ispitano 227 učenika, od čega 107 muškog i 120 ženskog spola. Zbog neodgovaračnog popunjavanja upitnika iz daljnje obradbe isključeni su rezultati dvaju muških ispitanika, pa je obradba provedena na rezultatima 225 učenika. Prosječna dob ispitanika bila je 17,4 godine ($\sigma=0,64$), a raspon dobi je od 16 do 19 godina. Ispitivanje je obuhvatilo 94,1% učenika koji pohađaju odabранe razrede. Ostali učenici nisu sudjelovali u ispitivanju jer na dan ispitivanja nisu bili na nastavi.

Instrumenti

Skala straha od negativne evaluacije – SSNE

Watson i Friend (1969.) konstruirali su skalu straha od negativne evaluacije koja se sastojala od 30 tvrdnji. Leary (1983.a) skratio je skalu na 12 tvrdnji te je njegova verzija skale primijenjena u ovom istraživanju. Primjeri čestica jesu: "Brine me kakav će dojam ostaviti", "Često se bojim da će drugi ljudi zamijetiti moje nedostatke." Skala mjeri stupanj u kojem osoba strahuje da će je drugi ljudi negativno procijeniti. Ispitanici trebaju izraziti stupanj slaganja s tvrdnjom na skali Likertova tipa od pet stupnjeva (od 0 do 4). Ukupan rezultat dobiva se zbrajanjem numeričkih vrijednosti svih procjena. Za tvrdnje pod rednim brojem 3, 4, 7 i 11 prethodno treba obrnuti sustav bodovanja. Teoretski raspon rezultata kreće se od 0 do 48. Viši rezultat upućuje na veću prisutnost straha od negativne evaluacije. Pouzdanost tipa nutarnje konzistencije (Cronbachov α) u ovom istraživanju iznosi 0,86.

Rosenbergova skala samopoštovanja – RSS

Rosenberg (1965.) konstruirao je skalu koja ima za cilj utvrditi stupanj općega samopoštovanja. Skala se sastoji od deset tvrdnji: pet u pozitivnom i pet u negativnom smjeru. Primjeri čestica jesu: "Općenito govoreći zadovoljan sam sobom", "Ponekad se osjećam potpuno beskorisnim". Prethodno treba obrnuti sustav bodovanja za 2., 3., 4., 6. i 9. tvrdnju. Ukupan rezultat određuje se zbrajanjem procjena na skali Likertova tipa od 4 stupnja (od 1 do 4). Teoretski raspon rezultata kreće se od 10 do 40. Veći rezultat upućuje na više samopoštovanje. Bezinović (1988.) proveo je validaciju skale na našoj populaciji. Pouzdanost tipa nutarnje konzistencije (Cronbachov α) za studente iznosila je 0,84. Tiggemann je (2001.) na uzorku srednjoškolki (prosječna dob 16 godina) našla pouzdanost tipa nutarnje konzistencije 0,89. U ovom istraživanju pouzdanost tipa nutarnje konzistencije (Cronbachov α) iznosi 0,83.

Protokol za procjenu suučenika i samoprocjenu s obzirom na pet aspekata samopoimanja

Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je protokol za ispitanje pet aspekata samopoimanja. Tih pet aspekata odabранo je na osnovi uvida u literaturu u kojoj se navode aspekti samopoimanja važni u adolescentnoj dobi (Dacey i Kenny, 1994.; Lacković-Grgin, 1994.). Tako su odabrani sljedeći aspekti samopoimanja adolescenta: uspjeh u školi (U), prihvatanost od vršnjaka (P), samopouzdanje (S), inteligencija (I) te opći tjelesni izgled (T). Zadatak je ispitanika da svaku osobu u svojoj grupi i sebe samoga procijeni na skali od 1 do 5 s ob-

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

zirom na pet aspekata samopoimanja. Jedan je najslabija ocjena, a pet najbolja. Teoretski raspon rezultata za svaki od pet aspekata samopoimanja kreće se od 1 do 5. Svaki ispitanik iskazao je samoprocjenu vlastita uspjeha u školi (SPU), prihvatanosti od vršnjaka (SPP), samopouzdanja (SPS), inteligencije (SPI) i općega tjelesnog izgleda (SPT).

Za svakog su ispitanika izračunane prosječne vrijednosti svih procjena koje su mu dali učenici. Tako su kombiniranjem procjena drugih učenika (P) u svakoj polovici razreda za svakog učenika izračunane prosječne dobivene procjene za pet aspekata samopoimanja (PU, PP, PS, PI, PT)¹. Za svakog su učenika izračunane prosječne vrijednosti za svih pet samoprocjena (SPROSJ) i pet prosječnih procjena dobivenih od suučenika (PPROSJ).

Protokol za iskazivanje očekivanih procjena od vršnjaka

Za potrebe ovog istraživanja konstruiran je protokol za iskazivanje očekivanih procjena od vršnjaka. Ispitanici iskazuju ocjene za koje misle da su im ih vršnjaci najčešće davali kada su ih procjenjivali s obzirom na uspjeh u školi, prihvatanost od vršnjaka, samopouzdanje, inteligenciju i opći tjelesni izgled. Procjene se iskazuju na skali od 1 do 5, pri čemu je jedan najslabija ocjena, a pet najbolja. Na osnovi podataka unesenih u ovaj protokol, za svakog ispitanika dobivaju se sljedeće varijable: očekivane procjene za pet aspekata samopoimanja (OPU, OPP, OPS, OPI, OPT)² te prosječna vrijednost očekivanih procjena (OPROSJ). Teoretski raspon rezultata kreće se od 1 do 5.

Postupak

Ispitanici su redom ispunjavali Skalu straha od negativne evaluacije, Rosenbergovu skalu samopoštovanja, Protokol za procjenu suučenika i samoprocjenu s obzirom na pet aspekata samopoimanja te Protokol za iskazivanje očekivanih procjena od vršnjaka. Ispitivanje je bilo grupno. Kako bi se skratio vrijeme potrebno za davanje procjena, predviđeno je da svaki učenik procjenjuje pola učenika u razredu. Na osnovi prethodno dobivenoga abecednog popisa učenika, za svaku je polovicu razreda pripremljena odgovarajuća tablica s popisom prve, odnosno druge, polovice učenika. Tako je svaki učenik dobio popis učenika među kojima se nalazi i njegovo ime. Učenici su procjenjivali od 11 do 15 učenika, ovisno o broju učenika u svakom razredu. Nakon procjenjivanja drugih i sebe, učenici su zamoljeni da označe svoje ime na popisu učenika u upitniku, pri čemu je bilo naglašeno da su podaci potpuno povjerljivi.

REZULTATI I RASPRAVA

Samopoimanje adolescenata

Tablica 1
Aritmetičke sredine i standardne devijacije za rezultate na Skali straha od negativne evaluacije (SSNE), Rosenbergovoj skali samopoštovanja (RSS) te za samoprocjene (SP), očekivane procjene (OP) i prosječne procjene dobivene od suvremenika (P)

Prosječne vrijednosti samoprocjena, očekivanih procjena i procjena dobivenih od drugih na skali od 1 do 5 tendiraju višim vrijednostima (Tablica 1).

Da bi se provjerila značajnost razlika među pojedinim samoprocjenama (SP), očekivanim procjenama (OP) i procjenama dobivenim od drugih (P), proveden je niz jednostavnih analiza varijance za zavisne uzorke (Tablica 2).

	Varijabla	M	σ	N
Skala straha od negativne evaluacije	(SSNE)	21,64	7,884	225
Rosenbergova skala samopoštovanja	(RSS)	31,89	4,487	225
Samoprocjene				
Uspjeh u školi	(SPU)	3,98	0,815	225
Prihvaćenost od vršnjaka	(SPP)	4,02	0,891	224
Samopouzdanje	(SPS)	3,84	0,959	223
Inteligencija	(SPI)	4,29	0,705	221
Opći tjelesni izgled	(SPT)	3,86	0,922	222
Prosječna samoprocjena	(SPPROSJ)	4,00	0,569	219
Očekivane procjene				
Uspjeh u školi	(OPU)	3,84	0,860	223
Prihvaćenost od vršnjaka	(OPP)	3,74	0,795	223
Samopouzdanje	(OPS)	3,74	0,792	223
Inteligencija	(OPI)	3,88	0,756	223
Opći tjelesni izgled	(OPT)	3,56	0,851	223
Prosječna očekivana procjena	(OPPROSJ)	3,75	0,602	223
Procjene dobivene od drugih				
Uspjeh u školi	(PU)	3,86	0,729	225
Prihvaćenost od vršnjaka	(PP)	3,73	0,677	225
Samopouzdanje	(PS)	3,82	0,636	225
Inteligencija	(PI)	3,86	0,658	225
Opći tjelesni izgled	(PT)	3,44	0,705	225
Prosječna dobivena procjena	(PPROSJ)	3,74	0,549	225

Utvrđeno je da kod svih procjena postoji efekt procjenjivanih aspekata na visinu procjene ($F_{SP}=13,44$, $p<0,001$; $F_{OP}=9,26$, $p<0,001$; $F_P=34,01$, $p<0,001$). Procjene koje su sebe davali adolescenti, očekivane procjene i procjene dobivene od drugih značajno se međusobno razlikuju, ovisno o tome koja se osobina, odnosno područje života adolescenta, procjenjivala. Metodom najmanje značajne razlike naknadno je provjerena značajnost razlike među pojedinim parovima aritmetičkih sredina unutar svake grupe procjena (Tablica 2).

Aspekt samopoimanja	M	F-omjer	Uspjeh u školi	Prihvaćenost od vršnjaka	Samopouzdanje	Inteligencija	Opći tjelesni izgled
Samoprocjene							
Uspjeh u školi	3,98	13,44	-	0,696	0,056	0,000**	0,068
Prihvaćenost od vršnjaka	4,02	p<,001		-	0,013*	0,000**	0,023*
Samopouzdanje	3,84				-	0,000**	0,806
Inteligencija	4,29					-	0,000**
Opći tjelesni izgled	3,86						-
Očekivane procjene							
Uspjeh u školi	3,84	9,26	-	0,108	0,154	0,385	0,000**
Prihvaćenost od vršnjaka	3,74	p<,001		-	0,846	0,005**	0,002**
Samopouzdanje	3,74				-	0,013*	0,001**
Inteligencija	3,88					-	0,000**
Opći tjelesni izgled	3,56						-
Procjene dobivene od drugih							
Uspjeh u školi	3,86	34,01	-	0,014*	0,372	0,966	0,000**
Prihvaćenost od vršnjaka	3,73	p<,001		-	0,009**	0,003**	0,000**
Samopouzdanje	3,82				-	0,281	0,000**
Inteligencija	3,86					-	0,000**
Opći tjelesni izgled	3,44						-

*p<0,05; **p<0,01

TABLICA 2
Prikaz rezultata provjere razlike među samoprocjenama, očekivanim procjenama i procjenama dobivenim od drugih s obzirom na aspekt samopoimanja

Adolescenti sebi daju najviše ocjene kada procjenjuju vlastitu inteligenciju ($M=4,29, \sigma=0,705$). Druga po veličini je samoprocjena prihvaćenosti od vršnjaka ($M=4,02, \sigma=0,891$). Slijede samoprocjena uspjeha u školi ($M=3,98, \sigma=0,815$), općega tjelesnog izgleda ($M=3,86, \sigma=0,922$) i samopouzdanja ($M=3,84, \sigma=0,959$) među kojima nema značajne razlike. Tiggemann (2001.) utvrdila je da adolescentice najvažnijim u životu smatraju školski uspjeh i vlastitu inteligenciju, a zatim po važnosti slijedi tjelesna privlačnost. Salminen (1994.) našao je da adolescenti obaju spolova najvažnijim smatraju popularnost. Postoje razlike u hijerarhiji koje su dobivene različitim istraživanjima. Rezultati našeg istraživanja pokazali su da adolescenti očekuju od svojih vršnjaka najviše ocjene za inteligenciju ($M=3,88, \sigma=0,756$), a najniže za vlastiti tjelesni izgled ($M=3,56, \sigma=0,851$). Očekivanje da će im vršnjaci dati najviše procjene za inteligenciju u skladu je sa slikom o sebi, odnosno s višim samoprocjenama inteligencije. Očekivanje nižih ocjena za tjelesni izgled u skladu je s dobivenim procjenama. Naime, učenici u prosjeku dobivaju značajno niže procjene tjelesnog izgleda ($M=3,44, \sigma=0,705$) u usporedbi s ostala četiri aspekta samopoimanja (Tablica 2). Adolescenti obaju spolova zabrinuti su za izgled svoga tijela (Dacey, 1986.). Zbog nagle promjene u tjelesnom izgledu adolescenti su skloni tome da budu najnezadovoljniji upravo tjelesnim izgledom. Stariji adolescenti bolje prihvaćaju te promjene, ali nezadovoljstvo vlastitim tijelom i dalje je prisutno (Dacey i Kenny, 1994.). Sto-

ga vjerojatno očekuju da i vršnjaci budu kritični prema toj njihovoj osobini.

Da bi se provjerilo postojanje statistički značajnih razlika između pet aspekata unutar varijabli samoprocjena, očekivanih procjena i procjena dobivenih od vršnjaka, proveden je niz jednostavnih analiza varijance za nezavisne uzorke (Tablica 3).

	Uspjeh u školi M	Prihvaćenost od vršnjaka M	Samo- pouzdanje M	Inteli- gencija M	Opći tje- lesni izgled M
Samoprocjene (SP)	3,98	4,02 ^{ab}	3,84	4,29 ^{ab}	3,86 ^{ab}
Očekivane procjene (OP)	3,84	3,74 ^a	3,74	3,88 ^a	3,56 ^a
Procjene dobivene od drugih (P)	3,86	3,86 ^b	3,82	3,86 ^b	3,44 ^b
F-omjer	1,99	9,85	1,01	26,19	15,52
	p=0,137	p<0,001	p=0,363	p<0,001	p<0,001

Aritmetičke sredine koje su u stupcu označene istim slovom statistički se značajno razlikuju uz $p \leq 0,001$ (Schefféov test).

TABLICA 3
Rezultati provjere značajnosti razlika među samoprocjenama (SP), očekivanim procjenama (OP) i procjenama dobivenim od drugih (P) za pojedini aspekt samopoimanja

Kada se procjenjuju uspjeh u školi (U) i samopouzdanje (S), nije utvrđena značajna razlika među prosječnim procjenama koje adolescenti sebi daju, koje očekuju i koje dobivaju od vršnjaka ($F_U=1,99$, $p=0,137$; $F_S=1,01$, $p=0,363$). Za ostale aspekte samopoimanja – prihvaćenost od vršnjaka (P), inteligenciju (I) i opći tjelesni izgled (T) – utvrđena je značajna razlika među samoprocjenama, očekivanim procjenama i dobivenim procjenama ($F_P=9,85$, $p<0,001$; $F_I=26,19$, $p<0,001$; $F_T=15,52$, $p<0,001$). Pri procjeni tih triju osobina adolescenti sebi daju značajno više ocjene od onih koje očekuju da će dobiti i od onih koje i dobivaju. Schefféovim testom provjereno je postojanje statistički značajnih razlika među pojedinim parovima aritmetičkih sredina (Tablica 3). Najveća je razlika između samoprocjene inteligencije i procjene inteligencije dobivene od drugih. Može se zaključiti da adolescenti sebe procjenjuju, što je u skladu s težnjom ljudi da sebe gledaju pozitivnije nego što ih procjenjuju drugi (Taylor i Brown, 1988.). Očekivane procjene za pojedini aspekt samopoimanja u prosjeku se značajno ne razlikuju od procjena dobivenih od vršnjaka. Prema tome, adolescenti u prosjeku imaju točnu sliku o tome kako ih vide njihovi vršnjaci, odnosno znaju da su vršnjaci kritičniji prema njima nego što su to oni prema sebi samima.

Predviđanje straha od negativne evaluacije na osnovi aspekata samopoimanja i socijalne percepcije

Kako bi se dobio odgovor na pitanje na osnovi kojih se aspekti samopoimanja i socijalne percepcije može predviđati strah od negativne evaluacije kod adolescenata, provedena je kompletna regresijska analiza. Interkorelacije svih ispitivanih varijabli prikazane su u Tablici 4.

⌚ TABLICA 4
Međusobne povez-
nosti ispitanih varijabli
(Pearsonovi koeficijenti
korelacija)

Varijabla	SSNE	RSS	SPP	SPU	SPS	SPI	SPT	OPU	OPP	OPI	OPT	PU	PP	PS	PI	PT											
SSNE	1,00																										
RSS	,733	1,00																									
SPU	,16	,16	1,00																								
SPP		,41	,27	1,00																							
SPS		,728	,53	,16	,37	1,00																					
SPI			,32	,39	,24	,24	1,00																				
SPT				,39	,25	,36	,32	,31	1,00																		
OPU					,21	,80	,28	,27	,46	,31	1,00																
OPP						,38	,26	,74	,52	,32	,47	,30	1,00														
OPS							,722	,51	,19	,32	,62	,38	,34	,33	,51	1,00											
OPI								,35	,38	,19	,33	,63	,31	,55	,43	,50	1,00										
OPT									,37	,27	,38	,41	,37	,64	,34	,51	,47	1,00									
PU										,69	,20	,25		,74	,19	,22	,41	,15	1,00								
PP											,16	,40		,20	,44	,24	,17	,16	,36	1,00							
PS												,48		,16	,31	,53	,17	,23	,40	,75	,55	1,00					
PI													,23	,34	,14	,17	,19	,22	,36	,23	,17	,39	,38	,74	,59	,43	,1,00
PT																											

U tablicu su upisane samo značajne korelacije. Korelacije su značajne uži $p < 0,01$, a one koje su ispisane kurzivom značajne su uz $p < 0,05$.

Legenda:

SSNE=Skala straha od negativne evaluacije, RSS=Rosenbergova skala samopoštovanja, SPU=samoprocjena uspjeha u školi, SPP=samoprocjena prihvaćenosti od vršnjaka, SPS=samoprocjena samopouzdanja, SPI=samoprocjena inteligencije, SPT=samoprocjena općega tjelesnog izgleda, OPU=očekivana procjena uspjeha u školi, OPP=očekivana procjena prihvaćenosti od vršnjaka, OPS=očekivana procjena samopouzdanja, OPI=očekivana procjena inteligencije, OPT=očekivana procjena općega tjelesnog izgleda, PU=procjena uspjeha u školi dobivena od drugih, PP=procjena prihvaćenosti od vršnjaka dobivena od drugih, PS=procjena samopouzdanja dobivena od drugih, PI=procjena inteligencije dobivena od drugih, PT=procjena općega tjelesnog izgleda dobivena od drugih.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

Pojedini aspekti samoprocjena, očekivanih procjena i procjena dobivenih od drugih međusobno su pozitivno povezane.

U skup prediktorskih varijabli uzeti su: rezultat na Rosenbergovoj skali samopoštovanja, pet samoprocjena, pet očekivanih procjena i pet prosječnih procjena dobivenih od drugih. Kriterijska varijabla bila je rezultat na Skali straha od negativne evaluacije. Provedena je stupnjevita regresijska analiza metodom unatrag. Dobivene su dvije značajne prediktorske varijable i dvije supresor varijable (Tablica 5).

Varijabla	β	t	p
Rosenbergova skala samopoštovanja (RSS)	-0,426	-6,15	< 0,01
Samoprocjena prihvaćenosti od vršnjaka (SPP)	0,231	3,39	< 0,01
Samoprocjena inteligencije (SPI)	0,236	3,63	< 0,01
Procjena samopouzdanja dobivena od drugih (PS)	-0,224	-3,37	< 0,01
R=0,47; R ² =0,22; cR ² = 0,21			

TABLICA 5
Rezultati stupnjevite regresijske analize metodom unatrag s rezultatom na Rosenbergovoj skali samopoštovanja, pet samoprocjena, pet očekivanih procjena i pet prosječnih procjena dobivenih od vršnjaka kao prediktorima te rezultatom na Skali straha od negativne evaluacije kao kriterijem (završni korak stupnjevite regresijske analize, prikazani su samo značajni prediktori i supresor varijable)

Povezanost optimalno ponderiranih značajnih prediktora s kriterijskom varijablom, rezultatom na Skali straha od negativne evaluacije, iznosi $R=0,47$. Navedene dvije prediktorske i dvije supresor varijable dijele 22% zajedničke varijance s kriterijskom varijablom, odnosno 21% kada se provede korekcija s obzirom na broj varijabli i broj ispitanika.

Dobiveni značajni prediktori u regresijskoj analizi jesu rezultat na Rosenbergovoj skali samopoštovanja i procjena samopouzdanja dobivena od drugih. Rezultat na Skali straha od negativne evaluacije bit će to viši što je kod adolescenta niži rezultat na Rosenbergovoj skali samopoštovanja te što je niža prosječna vršnjačka procjena adolescentova samopouzdanja. Iz tablice interkorelacija vidi se da su mjeru samopoštovanja (rezultat na Rosenbergovoj skali samopoštovanja i prosječna procjena samopouzdanja od strane suučenika) negativno povezane s rezultatom na Skali straha od negativne evaluacije. To je u skladu s brojnim istraživanjima utvrđenom negativnom povezanosti samopoštovanja i straha od negativne evaluacije (Kocovski i Endler, 2000.; Kowalski i Brown, 1994.). Samopoštovanje je negativno povezano sa svim tipovima socijalne anksioznosti (Leary i Kowalski, 1995.). Kocovski i Endler (2000.) utvrdili su da je samopoštovanje značajan prediktor straha od negativne evaluacije. Određeni teorijski pristupi i istraživanja upućuju na to da su osobe s niskim samopoštovanjem posebno osjetljive na to da će ih drugi ljudi odbiti jer se općenito osjećaju manje prihvaćenima od osoba s visokim samopoštovanjem (Baumeister i sur., 1989.). Negativna povezanost straha od negativne evaluacije i samoprocjenjene prihvaćenosti od vršnjaka u skladu je s rezultatima nekih istraživanja. Tako su La Greca i sur. (1988.), te La Greca

i Stone (1993.) ustanovili da su djeca koja su odbačena ili zanemarivana od vršnjaka socijalno anksiozna od suučenika. Rubin (1985.) navodi da se socijalno anksiozna djeca u većoj mjeri doživljavaju kao socijalno nekompetentna. Tendencija adolescenata koji osjećaju veći strah od negativne evaluacije da se procjenjuju kao inteligentniji u suprotnosti je s nalazom Beidela i Morrisa (1995.) da socijalno anksiozna djeca imaju manje povjerenja u svoje kognitivne sposobnosti. U našem istraživanju stupanj zabrinutosti adolescenata za moguće negativne reakcije drugih ljudi može se predviđati i na osnovi samoprocjene prihvaćenosti od vršnjaka. Povezanost straha od negativne evaluacije, kao aspekta socijalne anksioznosti, i prihvaćenosti od vršnjaka u skladu je s rezultatima sličnih istraživanja koja upozoravaju na negativnu povezanost socijalne anksioznosti i statusa u vršnjačkoj grupi (La Greca i Stone, 1993.; Ginsburg i sur., 1998.; Walters i Inderbitzen, 1998.). Osim toga, sámo iskustvo u interakcijama s vršnjacima može utjecati na socijalnu anksioznost (Leary, 1983.b).

Rezultati regresijske analize i interkorelaciјe u Tablici 4 pokazuju da u predviđanju rezultata na Skali straha od negativne evaluacije samostalan doprinos nema ni jedna od pet samoprocjena. Kao supresor varijable predviđanju rezultata na Skali straha od negativne evaluacije pridonose samoprocjena prihvaćenosti od vršnjaka i samoprocjena inteligencije. Razlog izostanka samostalnoga doprinsosa samoprocjena u prognozi straha od negativne evaluacije mogao bi biti u načinu mjerjenja tih varijabli u provedenom istraživanju. Čestice u Skali straha od negativne evaluacije odnose se na interakcije s ljudima općenito. Kod adolescenata to se odnosi na prijatelje, roditelje, nastavnike, braću i sestre, ostale odrasle osobe, rođake itd. Ne može se utvrditi jesu li adolescenti pri davanju odgovora mislili na neku od ovih grupa ljudi, na više njih ili na sve. S druge strane, postupak i uvjeti davanja samoprocjena poticali su uspoređivanje s učenicima iz razreda, s obzirom na to da je učenik samoprocjenu iznosio u kontekstu davanja procjena drugim učenicima. Drugi razlog odsutnosti povezanosti mogao bi biti u tome što razvijenost osobine i njezina manifestacija nisu jedno te isto. Ispitanik može procijeniti svoju inteligenciju visokom, a istodobno smatrati da u interakciji sa svojim vršnjacima često ispada glupo. Može se smatrati prihvaćenim od vršnjaka, a osjećati zabrinutost u susretima s odraslim osobama. Komunikacijske vještine posreduju u manifestaciji pojedinčevih osobina, pri čemu ih mogu potencirati ili prikriti. Brojna istraživanja potvrđuju povezanost socijalnih vještina i/ili percepcije vlastitih socijalnih vještina sa socijalnom anksioznošću i strahom od negativne evaluacije (Leary i Kowalski, 1995.). Moguće je da osoba ima loše mišljenje o vlastitim važnim osobinama, ali da smatra ka-

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

ko se unatoč tome može u dobrom svjetlu predstavljati drugima u socijalnim interakcijama. Moguće je i to da druga osoba svoje osobine procjenjuje visokim ocjenama, ali smatra da one prolaze neprimijećeno u susretima s ljudima ili da, štoviše, ostavlja na druge loš dojam.

Buduća istraživanja mogla bi obuhvatiti detaljnije ispitivanje pojedinih aspekata samopoimanja. Umjesto skala projene, mogle bi se primijeniti neke multifacične skale. Tako bi se dobili opsežniji podaci o adolescentskom samopoimanju, međutim za takav bi način ispitivanja trebalo predvidjeti mnogo više vremena. Na rezultate ovog istraživanja mogle su utjecati i spolne razlike. Moguće je da postoje razlike u samopoimanju, socijalnoj percepciji i strahu od negativne evaluacije među djevojkama i mladićima. Buduća istraživanja mogla bi se pozabaviti i ispitivanjem tih razlika.

BILJEŠKE

¹ PU=procjena uspjeha u školi dobivena od drugih, PP=procjena prihvaćenosti od vršnjaka dobivena od drugih, PS=procjena samopouzdanja dobivena od drugih, PI=procjena inteligencije dobivena od drugih, PT=procjena općega tjelesnog izgleda dobivena od drugih

² OPU=očekivana procjena uspjeha u školi, OPP=očekivana procjena prihvaćenosti od vršnjaka, OPS=očekivana procjena samopouzdanja, OPI=očekivana procjena inteligencije, OPT=očekivana procjena općega tjelesnog izgleda

LITERATURA

- Baumeister, R. F., Tice, D. M., Hutton, D. G. (1989.), *Self-presentational motivation and personality differences in self-esteem*. *Journal of Personality*, 57, 547-579.
- Beidel, D. C., Morris, T. L. (1995.), *Social phobia*. U: J. S. March (ur.), *Anxiety disorders in children and adolescents*. New York: The Guilford Press.
- Bezinović, P. (1988.), *Percepcija osobne kompetentnosti kao dimenzije samopoimanja*. Doktorska disertacija. Zagreb: Filozofski fakultet.
- Brennan, K. L., Bosson, J. K. (1998.), *Attachment-style differences in attitudes toward and reactions to feedback from romantic partners: An exploration of the relational bases of self-esteem*. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 24 (7), 699-714.
- Burns, R. (1982.), *Self-concept development and education*. London: Reinhardt and Winston.
- Coombs, W. A. (1981.), *Some observations of self-concept theory and research*. U: M. D. Lynch, A. A. Norem-Hebeisen, K. J. Ergen (ur.), *Self-concept: Advances in theory and research*. Cambridge, MA: Ballinger.
- Coopersmith, S. (1967.), *The antecedents of self-esteem*. San Francisco: Freeman and Co.
- Dacey, J. (1986.), *Adolescent attitudes toward their bodies*. Glenview, IL: Scott, Foresman.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

- Dacey, J., Kenny, M. (1994.), *Adolescent development*. Madison, WI: Brown & Benchmark.
- Fende, H., Schroer, S. (1985.), The formation of self-concepts in the context of educational systems. *International Journal of Behavioral Development*, 8, 423-444.
- Ginsburg, G. S., La Greca, A. M., Silverman, W. K. (1998.), Social anxiety in children with anxiety disorders – Relation with social and emotional functioning. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26 (3), 175-185.
- Harter, S. (1990.), Self and identity development. U: S. S. Feldman, G. R. Elliott (ur.), *At the threshold: The developing adolescent*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Kocovski, N. L., Endler, N. S. (2000.), Social anxiety, self-regulation, and fear of negative evaluation. *European Journal of Personality*, 14, 347-358.
- Kowalski, R. M., Brown, K. J. (1994.), Psychosocial barriers to cervical cancer screening: Concerns with self-presentation and social evaluation. *Journal of Applied Psychology*, 24 (11), 941-958.
- La Greca, A. M., Lopez, N. (1998.), Social anxiety among adolescents: Linkages with peer relations and friendships. *Journal of Abnormal Child Psychology*, 26 (2), 83-94.
- La Greca, A. M., Stone, W. L. (1993.), Social anxiety scale for children revised: Factor structure and concurrent validity. *Journal of Clinical Child Psychology*, 22, 17-27.
- La Greca, A. M., Dandes, S. K., Wick, P., Shaw, W., Stone, W. L. (1988.), Development of the social anxiety scale for children: Reliability and concurrent validity. *Journal of Clinical Child Psychology*, 17, 84-91.
- Lacković-Grgin, K. (1994.), *Samopoimanje mladih*. Jastrebarsko: Naklada Slap.
- Leary, M. R. (1983.a), A brief version of the fear of negative evaluation scale. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 9, 371-375.
- Leary, M. R. (1983.b), *Understanding social anxiety: Social, personality, and clinical perspectives*. Beverly Hills, CA: Sage.
- Leary, M. R. (1990.), Responses to social exclusion: Social anxiety, jealousy, loneliness, depression, and low self-esteem. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 9, 221-229.
- Leary, M. R., Haupt, A. L., Strausser, K. S., Chokel, J. T. (1998.), Calibrating the sociometer: The relationship between interpersonal appraisals and state self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74 (5), 1-10.
- Leary, M. R., Kowalski, R. M. (1995.), *Social anxiety*. New York: Guilford Press.
- Rosenberg, M. (1965.), *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rosenberg, M. (1979.), *Conceiving the self*. New York: Basic Books.
- Rubin, K. H. (1985.), Socially withdrawn children: An at-risk population. U: B. Schneider, K. H. Rubin, J. Ledington (ur.), *Children's Peer Relations: Issues in Assessment and Intervention*. New York: Springer Verlag.
- Salminen, S. (1994.), Sex roles and values of school children using self-esteem as a moderating factor. *Adolescence*, 29 (116), 875-884.

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

- Schlenker, B. R., Leary, M. R. (1982.), Social anxiety and self-presentation: A conceptualization and model. *Psychological Bulletin*, 92 (3), 641-669.
- Schwarzer, R. (1986.), Self-related cognitions in anxiety and motivation: An introduction. U: R. Schwarzer (ur.), *Self-related cognitions in anxiety and motivation*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Assoc.
- Simmons, R., Blyth, D. (1987.), *Moving into adolescence: The impact of pubertal change and school context*. New York: Aldine de Gruyter.
- Taylor, S. E., Brown, J. (1988.), Illusion and well-being: A social psychological perspective on mental health. *Psychological Bulletin*, 103 (2), 193-210.
- Tiggemann, M. (2001.), The impact of adolescent girls' life concerns and leisure activities on body dissatisfaction, disordered eating, and self-esteem. *Journal of Genetic Psychology*, 162 (2), 133-142.
- Walters, K. S., Inderbitzen, H. M. (1998.), Social anxiety and peer relations among adolescents: Testing a psychobiological model. *Journal of Anxiety Disorders*, 12, 183-198.
- Watson, D., Friend, R. (1969.), Measurement in social-evaluative anxiety. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 33, 448-457.
- Wylie, R. C. (1979.), *The Self-concept*. Vol. 2. Lincoln: University of Nebraska Press.

The Relationship of Fear of Negative Evaluation with Self-Concept and Social Perception among Adolescents

Nataša RADOVANOVIC
"Medirad", Zagreb

Renata GLAVAK
Institute of Social Sciences Ivo Pilar, Zagreb

The aim of this study was to determine which aspects of self-concept and social perception could predict fear of negative evaluation as an aspect of social anxiety among adolescents. The participants were 225 high-school students (105 males and 120 females) from Zagreb. Fear of negative evaluation scale and Rosenberg self-esteem scale were administered. Adolescents also evaluated themselves and their classmates regarding five aspects of adolescent self-concept: school achievement, peer acceptance, self-competence, intelligence, and general physical appearance. Results showed that adolescents' self-evaluations of their intelligence were highest, followed by self-evaluations of peer acceptance. They expected highest peer evaluations of intelligence, and lowest peer evaluations of their physical appearance. Peer evaluations of physical appearance were lowest. There was a tendency of overestimation – adolescents' self-evaluations of peer acceptance, intelligence and physical appearance were

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

higher than peer evaluations. Stepwise regression analysis was conducted which resulted in two significant predictors (result on Rosenberg self-esteem scale and peer evaluation of adolescent's self-competence) and two suppressor variables (self-evaluations of peer acceptance and intelligence). These variables accounted for 22% of the total variance of criteria variable (result on Fear of negative evaluation scale). The result on Fear of negative evaluation scale will be higher with a lower result on Rosenberg self-esteem scale and lower peer evaluation of adolescent's self-competence.

Die Angst vor negativer Bewertung und ihr Bezug zum Selbstverständnis sowie zur gesellschaftlichen Perzipierung bei Adoleszenten

Nataša RADOVANOVIC
"Medirad", Zagreb

Renata GLAVAK
Ivo-Pilar-Institut für Gesellschaftswissenschaften, Zagreb

Mittels der Untersuchung sollten Aspekte des Selbstverständnisses sowie der gesellschaftlichen Perzipierung ermittelt werden, aufgrund deren bei Adoleszenten das Bestehen von Angst vor negativer Bewertung prognostiert werden kann. An der Umfrage nahmen 225 Gymnasiasten (105 Jungen und 120 Mädchen) teil. Angewandt wurden eine Skala zur Ermittlung der Angst vor negativer Bewertung und die Rosenberg'sche Skala zur Ermittlung des allgemeinen Selbstwertgefühls. Die Umfrageteilnehmer wurden aufgefordert, sich selbst sowie ihre Mitschüler in Bezug auf fünf Aspekte des Selbstverständnisses einzuschätzen: schulischer Erfolg, Integriertheit in den Kreis der Altersgenossen, Selbstvertrauen, Intelligenz und körperliches Aussehen. Die Ergebnisse zeigen, dass Adoleszenten ihre Intelligenz am besten bewerten, ferner die Integriertheit in den Kreis der Altersgenossen. Ebenso erwarten sie, dass sie von ihren Altersgenossen am positivsten im Hinblick auf ihre Intelligenz eingeschätzt werden, am negativsten bezüglich ihres körperlichen Erscheinungsbildes. Tatsächlich gelten die schlechtesten "Noten", mit denen Adoleszenten einander bewerten, dem körperlichen Aussehen. Anhand einer graduellen Regressions-Analyse konnten zwei wesentliche Prädiktor-Variablen ermittelt werden (Ergebnis der Rosenberg-Skala zur Ermittlung des Selbstwertgefühls sowie durchschnittliche Einschätzung des Selbstvertrauens eines Adoleszenten vonseiten seiner Altersgenossen), ferner zwei Suppressor-Variablen (Selbsteinschätzung der Integriertheit in den Kreis der Altersgenossen und Bewertung der eigenen

DRUŠ. ISTRAŽ. ZAGREB
GOD. 12 (2003),
BR. 6 (68),
STR. 1123-1139

RADOVANOVIC, N.,
GLAVAK, R.:
POVEZANOST STRAHA...

Intelligenz). Diese Variablen teilen sich 22% der gemeinsamen Varianz mit der Kriterienvariable (Ergebnis der Skala zur Ermittlung der Angst vor negativer Bewertung). Das Resultat auf der Skala zur Ermittlung der Angst vor negativer Bewertung fällt desto höher aus, je niedriger die auf der Rosenberg-Skala gewonnenen Werte liegen, und je niedriger die Altersgenossen das Selbstvertrauen ihrer Mitschüler einstufen.